

1 Granična vrednost funkcije

Definicija 1.1. Neka je funkcija f definisana na nekom otvorenom intervalu koji sadrži tačku a , sem eventualno u tački a . Kažemo da je L **granična vrednost (limes)** funkcije f u tački a i zapisujemo

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L$$

ako za svaki broj $\varepsilon > 0$ postoji njemu odgovarajući broj $\delta > 0$ takav da važi:

$$|x - a| < \delta \quad \Rightarrow \quad |f(x) - L| < \varepsilon.$$

Jednostrane granične vrednosti

Leva granična vrednost (levi limes): $\lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = L$

Desna granična vrednost (desni limes): $\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = L$

Teorema 1.2. $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L$ ako i samo ako $\lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = L$.

Primer 1.3. Granične vrednosti nekih elementarnih funkcija.

1. $\lim_{x \rightarrow \infty} x^2 = \infty$, $\lim_{x \rightarrow -\infty} x^2 = \infty$
2. $\lim_{x \rightarrow \infty} x^3 = \infty$, $\lim_{x \rightarrow -\infty} x^3 = -\infty$
3. $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x} = 0$, $\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{1}{x} = 0$, $\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{1}{x} = \infty$, $\lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{1}{x} = -\infty$
4. $\lim_{x \rightarrow \infty} e^x = \infty$, $\lim_{x \rightarrow -\infty} e^x = 0$
5. $\lim_{x \rightarrow \infty} \ln x = \infty$, $\lim_{x \rightarrow 0^+} \ln x = -\infty$

Tablica limesa

1. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$
2. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\operatorname{tg} x}{x} = 1$
3. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\arcsin x}{x} = 1$
4. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\operatorname{arctg} x}{x} = 1$
5. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - \cos x}{x^2} = \frac{1}{2}$
6. $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \left(1 + \frac{1}{x}\right)^x = e$
7. $\lim_{x \rightarrow 0} (1 + x)^{\frac{1}{x}} = e$
8. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(1 + x)}{x} = 1$
9. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{a^x - 1}{x} = \ln a$, $a \in \mathbb{R}_+$
10. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{(1 + x)^\alpha - 1}{x} = \alpha$, $\alpha \in \mathbb{R}$

Zadaci

1. Pokazati po definiciji da je (a) $\lim_{x \rightarrow 2} (2x - 5) = -1$, (b) $\lim_{x \rightarrow \infty} e^x = \infty$.

2. Izračunati:

$$(a) \lim_{x \rightarrow 3^+} \frac{x^2}{3 - x}, \quad (b) \lim_{x \rightarrow -2^-} \frac{2x}{x^2 - 4}, \quad (c) \lim_{x \rightarrow -1^+} \frac{4x - 1}{x + 1}.$$

Rešenje: (a) $-\infty$ (b) $-\infty$ (c) $-\infty$.

3. Izračunati:

$$(a) \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{5x^2 + 2x}{x^3 + 1}, \quad (b) \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x^2 - x}{x - \sqrt{x}}, \quad (c) \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{x^2 + 5x}{2x^2 + 3}, \quad (d) \lim_{x \rightarrow +\infty} (\sqrt{x^2 - 1} - x).$$

Rešenje: (a) 0 (b) $+\infty$ (c) $\frac{1}{2}$ (d) 0.

4. Koristeći tablicu limesa izračunati:

$$(a) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 5x}{\sin x}, \quad (b) \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^2 + 2}{x^2 - 2} \right)^{x^2 - 1}, \quad (c) \lim_{x \rightarrow 2} (3 - x)^{\frac{1}{x^2 - 4}}.$$

Rešenje: (a) 5 (b) e^4 (c) $e^{-\frac{1}{4}}$.

5. Ako je $f(x) = \left(\frac{x^2 - 1}{x^2 - 3x + 2} \right)^x$, naći sledeće limese: (a) $\lim_{x \rightarrow 0} f(x)$, (b) $\lim_{x \rightarrow 1} f(x)$, (c) $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x)$.

Rešenje: (a) 1 (b) -2 (c) e^3 .

6. Koristeći tablicu limesa izračunati:

$$(a) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\operatorname{tg} 4x}{x}, \quad (b) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{ax} - e^{bx}}{x}, \quad (c) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{x^2} - 1}{\sin x \ln(1 + x)}, \quad (d) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(x + \sqrt{1 + x^2})}{x}.$$

Rešenje: (a) 4 (b) $a - b$ (c) 1 (d) 1.